

Zlatá promoce 16. dubna 2016, Karolinum (projev Jindřicha Bečváře)

Vaše Magnificence, paní prorektorko!

Spectabilis, pane děkane!

Honorabiles!

Vážené dámy, vážení pánové, milé kolegyně, milí kolegové!

Za několik týdnů tomu bude padesát let, co jste ukončili studium na Matematicko-fyzikální fakultě, resp. na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy a v této staroslavné aule přebírali diplomy. A za několik měsíců tomu bude pětapadesát let, co jste své vysokoškolské studium začínali.

Studovali jste v první polovině šedesátých let, v době, která byla po všech stránkách příznivější, než předcházející padesátá léta. Byla to doba, kdy postupně sílil optimismus, přesvědčení, že svět už konečně půjde rozumnějším směrem než dříve. Politická situace ve světě i v Československu se stávala přívetivější. Byla překonána Karibská krize, v Praze byl roku 1962 s velkými problémy zbourán Stalinův pomník a bez problémů zpopelněn Klement Gottwald. Otvíraly se dveře do vesmíru, roku 1961 jsme v Praze přivítali Jurije Gagarina. Nejpopulárnější světovou skupinou se stali na několik let Beatles, atmosféru doby ovlivňovaly květinové děti – hippies. Ve světě nastal nebývalý kulturní rozkvět. Přes celkové politické uvolnění však byla postavena Berlínská zeď, válčilo se ve Vietnamu.

Od přelomu padesátých a šedesátých let u nás postupně narůstala tvůrčí svoboda, byla vybojována většími či menšími konflikty s politickou mocí. Vznikly pozoruhodné filmy: *Černý Petr* Miloše Formana, první český filmový muzikál *Starci na chmelu* Ladislava Rychmana, *Kdyby tisíc klarinetů* Jána Roháče a Vladimíra Svitáčka, *Limonádový Joe aneb Koňská opera* Oldřicha Lipského, *Lásky jedné plavovlásky* Miloše Formana, *Obchod na korze* Jána Kádára a Elmara Klose, *O slavnosti a hostech* Jana Němce, *Sedmikrásky* Věry Chytilové, *Ostře sledované vlaky* Jiřího Menzela a další. Československá kinematografie slavila mimořádné úspěchy, které ještě pár let pokračovaly.

Společenské klima výrazně ovlivňovala divadla založená již koncem padesátých let, zejména Semafor, Divadlo na zábradlí, Rokoko a Večerní Brno, později Divadlo za branou a Činoherní klub. Velmi populární byly semaforové hry Jiřího Suchého s písničkami Suchého a Šlitra, divadelní hra *Majitelé klíčů* Milana Kundery, absurdní drama *Zahradní slavnost* Václava Havla, absurdní satira *Král Vávra* Milana Uhdeho napsaná na námět Havlíčkova *Krále Lávy* (v divadle Večerní Brno zpívala v této hře Ljuba Hermanová).

To vše jsme v šedesátých letech citlivě vnímali, to vše ovlivňovalo náš život, to vše nás utvářelo v době našeho mládí, kdy jsme byli nejvnímavější.

Velký rozruch vzbudily některé knihy, jejichž vydání nebylo bez problémů. Hlavně Škvoreckého *Zbabělci* z konce padesátých let, Hrabalovy povídky *Perlička na dně* a *Pábitelé*, jeho *Taneční hodiny pro starší a pokročilé* a *Ostře sledované vlaky*, Procházkova *Přestřelka*, Vaculíkova *Sekyra*, Kunderovy *Směšné lásky*. Pražské jaro předznamenala kritika padesátých let; velkou roli sehrály zejména Mňačkovy *Opožděné reportáže* a *Jizvy zůstaly*. Cenzura ochabovala.

Život studentů v Praze byl v šedesátých letech bohatý a nesmírně inspirativní. Díky době, která byla převratná, byl povětšinou radostný. I při intenzivním studiu se dalo hodně stihnout. Sportovat, hrát, zpívat, tančovat, kulturně žít, všestranně se vzdělávat. Radovali jsme se, když Československo vybojovalo roku 1962 stříbrnou medaili na fotbalovém mistrovství světa v Chile, když zlaté medaile získávalo krasobruslařské duo sourozenců Romanových, když Věra Čáslavská excelovala na olympiádě v Tokiu atd. Četli jsme *Literární noviny*, měsíčník *Tvář*, případně brněnský měsíčník pro literaturu, umění a kritiku *Host do domu*. Našimi hrdiny a vzory nebyli jen populární zpěváci a sportovci, ale i někteří naši vyučující, a hlavně obdivované tvůrčí osobnosti kulturního světa – Josef Škvorecký, Miloš Forman, Jan Werich, Miroslav Horníček, Ivan Vyskočil, Jiří Suchý, Jiří Menzel, Vladimír Pucholt a další, naším vrstevníkem byl básník Václav Hrabě. Účastnili jsme se Majálesů, s jistým rizikem i prvomájových večerů na Petříně u Karla Hynka Máchy. Někdy to mělo politické důsledky, nicméně na Matfyzu se to většinou nějak rozumně sprovodilo ze světa. Roku 1965 se v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka (tj. u Juldy Fuldy, jak se tehdy říkávalo) stal králem Majálesu americký básník beatnické generace, výstředník Allen Ginsberg, který byl po několika dnech z Československa vyhoštěn. Roku 1990, tj. po pětadvaceti letech, od něho korunu krále Majálesu přebíral na Staroměstském náměstí Milan Horák zvaný Šnek, student Matfyzu. Obě korunovace jsem viděl na vlastní oči.

A nyní ještě pár slov zejména k absolventům Matfyzu

V době vašeho studia ještě v Praze nejezdilo metro, ale mohli jste přijet na Karlov tramvají číslo 6, která měla konečnou jen několik desítek metrů od vchodu fakulty. Večer na Karlově ještě svítily plynové lampy.

Při výuce matematiky jste se patrně setkávali s důstojným panem profesorem Vojtěchem Jarníkem, autorem učebnic diferenciálního a integrálního počtu, trochu roztržitým, ale mimořádně statečným a zásadovým člověkem Vladimírem Kořínkem, autorem *Základů algebry*, o němž kolovala řada roztomilých historek, s akurátním Janem Maříkem, který až pedanticky trval na přesnosti matematického vyjadřování, s Ladislavem Koubkem, děkanem v roce 1965/66. Z mladších to byl např. Karel Havlíček, který byl proslulý svými vtípkami, a velmi přísní examinátoři Ilja Černý a Svatava Kubálková, kteří vás někdy možná pronásledovali i ve snách. Výuka začínala některé dny v 7 hodin ráno, a to se

vyučovalo i v sobotu. Nároky na znalosti a dovednosti byly podstatně větší, než jsou dnes. Mnoho studentů odešlo již během prvního dvoutletí.

Při fyzice jste patrně měli tu čest s někdy náladovým Ladislavem Zachovalem, děkanem v roce 1964/65 (na jedné lavici bylo tehdy vyryto *Kéž by nás Zachoval zachoval!*), velice laskavým Jaromírem Brožem, nervózním Vilémem Kunzlem, s Vladimírem Vanýskem, děkanem v letech 1962/63 a 1963/64, Emilem Kašparem, Miroslavem Brdičkou, Emanuelem Klierem, Aloisem Zátopkem, Stanislavem Brandejsem, řadu hodin jste protřpěli ve fyzikálních praktikách. Vzpomínám, že někdy, abychom uspěli, jsme ze správného výsledku, který jsme našli v tabulkách, inverzním postupem vypočítávali hodnoty, které jsme měli naměřit.

Prostředí matematiků a fyziků půvabně vylíčil Jan Klíma v knížce *Smrt má ráda poezii*, která vyšla v době, kdy jste studium končili.

V šedesátých letech hrála na Matfyzu důležitou roli Katedra tělesné výchovy. Působily na ní výrazné osobnosti: Jirka Adamíra, Jirka Kopal, Zdeněk Malý, Radek Rejšek, Mária Kumperová, později Jirka Mašín a další. Pro studenty měla tato katedra obrovský, všestranně výchovný význam. V té době byly povinné – a bylo to správné – letní výcvikový kurz (na Albeři se první konal roku 1960) a zimní výcvikový kurz (např. na Patejdlovce v Krkonoších). Katedra tělesné výchovy však organizovala řadu nepovinných a zájmových akcí. Proslulý byl turisták Jirky Adamíry, zimní táboření v Krkonoších, Trojkombinace, Roháče atd. Albeř je pro matfyzáky pojmem, pro nás starší téměř kultovním místem. Výcvikové kurzy, sportovní akce, život na koleji, stravování v menzách, akce Diskusního klubu, ale i nejrůznější brigády měly svůj velice pozitivní význam: přispívaly k rozvoji přátelských i citových vztahů ve studentské komunitě.

Studenti se snažili úspěšně a pokud možno bez větších konfliktů projít vojenskou přípravou, během níž jsme zažívali řadu kuriózních situací. Zde velel „velký“ Adámek; proslulý byl podplukovník Kozelský, mimo jiné svým častým výrokiem: *Za normálních okolností, tudíž za války ...*

Na závěr musím připomenout ještě jednu výraznou postavu naší fakulty, kterou si patrně všichni pamatujete. Byl to pan Šturm, vrátný na Karlově, dobrá duše, jehož věrným pomocníkem byl pes Bojar.

* * * * *

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

před padesáti roky jste zde přebírali vysokoškolské diplomy a vstupovali do života, někteří až po roční prezenční službě v zeleném. Šedesátá léta, která jsem připomněl, skončila předčasně – již dva roky po Vaší promoci bylo Pražské jaro násilně ukončeno. Doba, která přišla, již nebyla radostná a plná očekávání. Na dvě desetiletí se v řadě věcí zastavil čas.

Po ukončení studia jste se potýkali s nejrůznějšími problémy v zaměstnání, řešili problémy s bydlením, rodinné záležitosti, vychovávali děti, starali se o rodiče. Váš tehdejší život – ve srovnání s životem studentským – již vypadal jinak. Bylo více starostí. Jsem však přesvědčen, že – stejně jako já – jste si v srdci po celou dobu uchovali krásné vzpomínky na studentská léta, na fakultu, na níž jste získali vzdělání. Svědčí o tom i to, že jste dnes zde.

Milé kolegyně, milí kolegové, když jste začínali svá vysokoškolská studia, zpíval Waldemar Matuška tehdy velmi populární píseň *To všechno vodnės čas*. Je tomu opravdu tak. Těch padesát, respektive pětapadesát let uteklo jako voda.

Milí přátelé, přeji vám hodně zdraví, štěstí a životní pohody! Ať se vám ve všem daří!

Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque eveniat !